

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Поскрипка Юрія Анатолійовича на тему "Механізм забезпечення кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємств", яку подано до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у спеціалізовану вчену раду Д 26.130.01 у Вищому навчальному закладі «Університет економіки і права «КРОК» за спеціальністю 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності

Актуальність обраної теми дослідження. Наразі проблематика забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств є системоутворюальною і поліспектральною. Система економічної безпеки підприємств, перебуваючи в процесі становлення, одночасно зазнає і значних архітектонічних змін, і деформацій. Сучасні дослідження системи економічної безпеки підприємства присвячені ідентифікації й розумінню всіх її елементів, що характеризують її склад та основну мету функціонування. Для підприємств різної галузевої приналежності в такій системі провідну роль відіграють різноманітні елементи. Порядок розташування цих елементів, їхня взаємодія, а також набуття ними відповідного стану, суттєво впливають на забезпечення економічної безпеки підприємств. Попри перманентну значущість такого, наприклад, елемента, як фінансова безпека, кадрова безпека є одним з найважливіших елементів системи економічної безпеки для усіх підприємств без винятку.

Необхідність приділення особливої уваги кадровій безпеці, як ключовій функціональній складовій системи економічної безпеки, зумовлена роллю персоналу, який одночасно виконує роль і об'єкта, і суб'єкта такої системи. Саме це стало підставою для обґрунтування авторського визначення кадрової безпеки, виокремлення відмінностей та особливостей її забезпечення у системі економічної безпеки підприємства. За усередненими даними «великої консалтингової четвірки», до 80% збитків підприємств можуть бути зумовлені такими «зусиллями» персоналу, як несанкціонований доступ, спроби зламу мережі, свідоме шахрайство, продаж інформації конкурентам тощо. Важче обраховуються такі ненавмисні дії як некомпетентність та непрофесіоналізм, вплив на систему економічної безпеки котрих може бути руйнівним.

Отже, актуальність теми поданої на відгук дисертаційної роботи є безсумнівною, мета і поставлені завдання - логічними, обрані об'єкт і предмет – доцільними та такими, що відповідають формату дослідження, виконаного за спеціальністю 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності. Появу поданої на відгук дисертаційної роботи слід вважати своєчасною. Очевидним є те, що її написання покликане прагненням автора комплексно викласти результати досліджень в галузі забезпечення кадрової безпеки у системі економічної безпеки підприємства. Тему роботи слід визнати актуальною, погодитися з метою, предметом, задачами виконаного дослідження та доцільністю вибору теоретичних підвалин щодо отриманих у роботі наукових результатів.

За тематичною спрямованістю дисертація Ю.А. Поскрипка відповідає плану науково-дослідних робіт кафедри управління фінансово-економічною безпекою ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». Зокрема, у межах науково-дослідних робіт «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0114U006338) та «Розробка концепції забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації світової економіки» (номер державної реєстрації 0113U007516) автором досліджено особливості забезпечення кадрової безпеки вітчизняних підприємств.

Оцінка обґрунтованості та достовірності наукових положень дисертації. Ознайомлення з матеріалами дисертації, змістом автореферату та публікацій дає змогу зробити висновки щодо достовірності положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи.

Про наявність необхідного обґрунтування результатів, отриманих у ході дослідження, свідчить використання потужного наукового потенціалу існуючих розробок у галузі безпекознавства загалом та економічної безпеки зокрема. Автор вибудовує наукові конструкції на результатах вивчення теоретичних положень щодо безпеки як категорії, поступово наближуючись до розкриття тонкощів сутності поняття економічної безпеки підприємства. Коректність результатів виконаного дослідження є слідством упорядкованого використання сукупності загальнонаукових та спеціальних методів. На користь доцільності обрання та дієвості застосування використаних в роботі методів свідчать результати їх практичної перевірки та якість зроблених висновків.

Комплекс поставлених у роботі завдань щодо оцінювання загроз кадровій безпеці в системі економічної безпеки, визначення стану забезпечення кадрової безпеки підприємства, вдосконалення механізму забезпечення кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємств забезпечили ґрунтовність положень, висновків та рекомендацій виконаного дослідження.

Верифікацію основних положень виконаного дослідження здійснено всебічно, а саме: їх опубліковано у численних вітчизняних та зарубіжних виданнях, у тому числі в таких, що включені до науко метричних баз, використано в діяльності фармацевтичних підприємств, обговорено на науково-практичних конференціях, запроваджено у навчальний процес.

Загалом сукупність наведених доказів та аргументів є достатньо для підтвердження обґрунтованості та достовірності отриманих в дисертаційній роботі результатів.

Наукова новизна результатів дослідження. Винесені на захист результати містять наукову новизну. Зокрема, до таких положень належить механізм забезпечення кадрової безпеки. Такий механізм представлено автором як впорядковану сукупність структурованих елементів, взаємодію котрих скеровано на протидію впливу загроз зовнішнього та внутрішнього середовища. Слід визнати переконливими докази щодо необхідності імплементації положень управління організаційними змінами щодо удосконалення функціонування такого механізму.

Оригінальним слід визнати підхід до ідентифікації загроз кадровій безпеці, в основу якого покладено такі реперні точки: «вхідний контроль» – при наймі на роботу та в процесі адаптації, «поточний контроль» - на основних етапах взаємодії між працівником і підприємством, «виходний контроль» – при звільненні з організації. Очевидно, що таке впорядкування зовнішніх та внутрішніх загроз кадровій безпеці підприємств склало підґрунтя для застосування управлінських важелів механізму кадрової безпеки, роль якого в системі економічної безпеки підприємства важко переоцінити.

Роботу відрізняє високий рівень деталізації тлумачень використовуваних в роботі понять і термінів, а також авторської рефлексії на наявні сентенції, що утворюють семантичне поле виконаного дослідження. Зокрема це стосується терміну «механізм», «система», «економічна безпека», «підприємство», «кадрова безпека» тощо.

Важливим аспектом дослідження є думка автора щодо захисту від хедхантерів для забезпечення кадрової безпеки підприємства. На с. 39 з цього приводу автор наголошує: «Такий захист, як правило, забезпечується мотивацією персоналу, обме-

женням поширення інформації про ключових співробітників, поширення корпоративних зобов'язань».

Цілком логічно, вивчаючи кадрову безпеку підприємства, торкатися питань його економічної безпеки. У такому контексті не можна не погодитися з позицією автора щодо розуміння кадрової безпеки як підсистеми економічної безпеки підприємства. Саме з цих причин заслуговує на увагу економічне обґрунтування застосування методики Midot на досліджуваних підприємствах (с. 85), здійснене з використанням показників потенційних збитків, потенційних зобов'язань, витрат на Assessment та рентабельності інвестицій.

В цілому є всі підстави вважати очевидною наукову новизну отриманих у дисертаційній роботі результатів, висновки визнати переконливими, а надані рекомендації конкретними і втілюваними. Отриманим результатам дослідження властивий вияв авторської позиції, творчий підхід до вирішення поставлених науково-практичних завдань, ґрунтовність і комплексність.

Загалом результати дисертаційної роботи дозволяють вирішити важливе наукове завдання щодо поглиблення теоретичних підвалин системи економічної безпеки підприємства, розробки інструментарію зміцнення кадрової безпеки підприємств.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані у роботі результати є значущими, на користь свідчать документа щодо їхнього впровадження і використання. Основні висновки, розробки і пропозиції, які містяться у проведенню дослідження, мають важливе практичне значення, розширяють та поглиблюють методичну базу оцінювання кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємства. До результатів, які мають найбільше практичне значення, належать спосіб формалізації кадрової безпеки підприємства та ідентифікація загроз кадровій безпеці.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Відповідно до існуючих вимог, результати дослідження належним чином висвітлені у наукових виданнях, що визнані фаховими для опублікування результатів дисертаційних робіт, та включені до міжнародних науково-метрических баз. Сформульовані в дисертації теоретичні положення і практичні рекомендації опубліковані у 28 наукових працях загальним обсягом 15,25 д.а., з яких 87% належать безпосередньо автору. Кількість наукових робіт та їх обсяг слід вважати достатніми.

Зауваження та дискусійні положення дисертації. Незважаючи на значущість рівня розробок щодо удосконалення механізму кадрової безпеки у системі економічної безпеки підприємства, є підстави зробити низку зауважень. окремі положення роботи можна вважати дискусійними.

1. Є претензії до деяких формулювань. Зокрема, не ставлячи під сумнів положення наукової новизни, яке стосується встановлення інтегрального рівня кадрової безпеки підприємства, слід вказати на незрозумілість способу його тлумачення. По-перше, чому найперша значущість припадає створення методики визначення рівня забезпечення кадрової безпеки, по-друге, неясно, у чому полягає принципова новизна запропонованого способу оцінювання кадрової безпеки, і, нарешті, яким цілям має слугувати «...інтегральний рівень забезпечення кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємств». Ще одне положення новизни, у якому здійснено спробу описати «...методичні засади функціонування механізму забезпечення кадрової безпеки», справляє враження «terra incognita». окрім того, що своєрідним «двигуном» такого механізму є положення теорії організаційних змін, жодне з методичних засад, заявлених як удосконалені, не розкриті, попри те, що дане положення є прові-

дною конструкцією дослідження. Не менш «утасмиченими» є й формулювання підходів до оцінювання складових механізму забезпечення кадової безпеки в системі економічної безпеки підприємств, які у роботі набули подальшого розвитку.

2. Не можна не помітити певного порушення наукової логіки у тому, як автором розуміється сутність поняття «механізм забезпечення кадової безпеки ... як сукупність елементів процесу фахової або функціональної діяльності суб'єктів КБ з метою досягнення та підтримки рівня захищеності підприємства від загроз, пов'язаних із персоналом» (с. 33 роботи). По-перше, нелогічним є протиставлення «фахової або функціональної діяльності», по-друге, і найголовніше - абсолютно нелогічним виглядає «відрив» поняття від системи економічної безпеки підприємства.

3. Важко погодитись з деякими авторськими тлумаченнями понять, які є засадничими у виконаному дослідженні. Одним з них є тлумачення поняття «системи економічної безпеки підприємства, під якою розуміється комплексна динамічна категорія, що має на меті стабільний розвиток підприємств за рахунок забезпечення процесу та підтримки рівня захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз. Такий захист забезпечується завдяки формуванню та злагодженню функціонуванню усіх складових СЕБП» (с. 20). Збудована дисертантом в такий спосіб поняттійно-категоріальна конструкція є дещо суперечливою, оскільки під категорією розуміється найзагальніше і найбільш широке поняття, що відбуває закономірні зв'язки й відношення, які існують у реальній дійсності. Отже, «системи економічної безпеки підприємства» тільки дотично співвідноситься з класичним розумінням категорії, а ознаки комплексності і динамічності є з ним несумісними. Категорія не може мати на меті стального (а не стабільного) розвитку будь-чого. Неприпустимим є і «зациклення» тлумачення поняття через те, що, врешті решт, воно частково пояснюється автором через само себе, що видно з позначених курсивом (авт. відгуку) словосполучення і акроніма.

4. Має місце деяка невідповідність назви і змісту пп. 1.3 «Захист від загроз кадровій безпеці як основа механізму її забезпечення». Вважаю, що додавання «... як основа механізму...» є штучним, хоча б тому, що по тексту слово «механізм» зустрічається лише один раз на с. 44 у контексті «...ідентифікації та оцінки внутрішніх ризиків та загроз кадровій безпеці з боку персоналу, а також розробку механізмів їх попередження і нейтралізації». Певною мірою такі вади притаманні і пп. 2.2 «Ідентифікація та оцінка загроз кадровій безпеці в механізмі забезпечення кадової безпеки» і 2.3 «Оцінка механізму забезпечення кадової безпеки в системі економічної безпеки підприємств», в яких зазначеному механізму відведена дуже скромна роль.

5. Співвідношення деяких частин дослідження є дещо диспропорційним, а саме, достатньо потужному інструментарію удосконалення механізму забезпечення кадової безпеки, на жаль, передує дуже стисле уявлення про те, яким наразі є такий механізм. За детальною діагностикою його елементів таке комплексне композиційне уявлення залишається розпорощеним.

6. Попри те, що, безперечно, цікавими, й такими, яким притаманна наукова цінність, є розробки щодо результативності забезпечення кадової безпеки, сентенція «економічна результативність» виглядає сумнівною, оскільки недостатньо пояснена автором.

7. Вважаю зайліми уточнення по тексту автореферату на кшталт «розроблено автором». Якщо по тексту дисертаційної роботи такі уточнення мають сенс, то по тексту автореферату вони є недоречними.

Але зазначені недоліки не знижують достатнього рівня дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Зміст відгуку, побудований на результатах аналізу дисертаційної роботи Ю.А. Поскрипка дозволяє стверджувати про наступне.

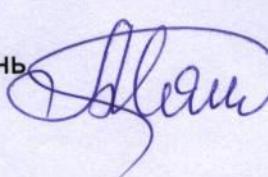
Дисертація Ю.А. Поскрипка є завершеним дослідженням, в якому вирішено важливе науково-практичне завдання щодо удосконалення механізму забезпечення кадрової безпеки в системі економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження містять наукову новизну та мають практичну значущість. Репрезентативність результатів проведених у роботі досліджень є достатньо високою. Результати дослідження достатнім чином апробовані: використані у практичній діяльності підприємств, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня, а також опубліковані у вітчизняних наукових фахових виданнях та зарубіжних виданнях, які зареєстровані у міжнародних наукометрических базах. Апробацію основних положень дисертаційної роботи слід визнати достатньою.

Виконана Ю.А. Поскрипком дисертаційна робота є кваліфікаційною науковою працею, що містить науково обґрунтовані теоретичні положення та практичні результати. Отримані результати є вагомими для вітчизняних підприємств, кадрова безпека котрих зазнає суттєвих загроз в умовах гібридної війни.

На підставі детального аналізу змісту представленої на відгук дисертаційної роботи, вважаю, що в цілому здобувачем виконані вимоги, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9,11,12,13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника (затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р.), а її автор – Поскрипко Юрій Анатолійович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю та 21.04.02 – Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

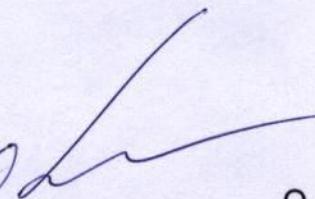
Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
вчений секретар Національного
інституту стратегічних досліджень
при Президентові України

О.М. Ляшенко

Підпис О.М. Ляшенко завіряю.

Перший заступник директора
Національного інституту
стратегічних досліджень
при Президентові України

О.С. Власюк

